

## DEKLAMOVANKE.

### 11. Kruhek sirot.

Na visoki gori  
so zeleni boršti,  
v teh zelenih borštih  
čudo se godi.

Šel je davi Mate —  
na ramah sekiro —  
gori v tristoletne  
šume sekati bor.

Star je, star že Mate —  
starec rad premisslja —  
Mate je premissljal,  
kar zdaj misli vsak.

Hudo je na svetu —  
ali tisočero  
hudo je prineslo  
vojskino gorjé — — —

Tak je mislil Mate.  
Žalosten je stopal  
skozi tihe šume,  
da poseka bor.

Vrh zelene gore,  
tam postal je starec  
— ali čudo bajno!  
kaj bi to biló?

Trikrat ves začuden  
si oči pomane,  
trikrat tja pogleda —  
kdo bi to verjel?

Pa ni sekal bora  
Mate v tisti gori,  
da ne zmoti ptičic,  
varihinj sirot.

Pod mogočnim borom —  
oh, pod grmom hlebček  
ljubljenega pogačka  
v travi skrit leži — —

Na zelenih vejah  
pa sedijo ptičke,  
stražijo pogačko  
drobne ptičke tri — —

Trikrat stari Mate  
si oči pomane,  
trikrat tja pogleda,  
če ni sanja to?

Spomni se besede,  
spomni let minulih:  
čudno pesem dedek  
včasih peli so — — —

Kadar vojska pride,  
lakota jo spremi,  
takrat bodo solzne  
vse sirotice.

Takrat bo živela  
deklica uboga,  
reva najbolj bedna  
žalostnih sirot.

Brez očeta, mame —  
oče so na vojski,  
mama pa predobra  
ji umrli so — —

Tiho šel je dalje,  
lačen, star in truden,  
ves vesel, da revšet  
Bog ne zapusti.

Takrat bodo vstale  
v gozdih drobne ptičke,  
mladi bodo revni  
vse pomagat šle.

Po vsem širnem svetu,  
po vseh poljih, njivah  
zrna izgubljena  
bodo šle iskat.

In pšenična zrna  
s kljunčki bodo trle,  
mokico kot snežec  
iz njih delale.

Kruhek zamesile  
bodo dobre ptičke,  
solnček jim pa spekel  
bo pogačico.

Na zeleni gori,  
pod zelenim grmom  
bodo beli hlebčki  
skriti v travici.

Takrat pride v goro  
žalostna sirotka,  
našla bo pogačko,  
hvalila Boga — —

Spomnil se je Mate  
dedka stare pesmi,  
— pesem je resnica —  
tisti čas je zdaj!

Jože Plot.

### 12. Otrok in roža.

(Dvogovor.)

Oj roža, rdeča roža,  
kdo tvoja lica boža,  
da tak lepó žariš  
čez ves zeleni vrt?

»Ne veš, da kralj bogat  
mi v dar poslal je svoj škrlat?  
Ne veš, kdo ta je kralj?  
Aj, zlato solnčece!

Ob jutru, ko je vstalo,  
iz dalje je poslalo  
svoj prvi žarek meni  
na rožni vrt v pozdrav.

Na večer, ko umrlo  
nad goro je, ozrlo  
se z žarkom še krvavim  
je name zadnjikrat.

Od žarkov teh blestečih  
kri svojih lic žarečih  
imam v spomin. Ah, dobro  
je zlato solnčece —!»

Oj roža, roža rdeča,  
kje pa sladko dišeča  
mazila si dobila,  
da vonjaš tak sladko?

»Kraljica, tetka moja,  
je zame brez pokoja  
v skrbah — — Poznaš li tetko,  
prijetno sapico?

Iz daljnih, daljnih krajev,  
iz daljnih, daljnih gajev  
mi v čašicah poslala  
presladkih je dišav — — —«

Oj roža, prav tako!  
Samó še to povej: Kedó  
z bodicami ti je posul  
vse tvoje stebelce?

»Še to vprašuješ? Vrh neba  
je dobri Oče moj doma,  
ta me pred kruto je roko  
zavaroval ubožico.

Prišli trije so angelci  
prinesli trnov v kanglici,  
z bodicami zaščitili  
so moj krvavi cvet.«

Jože Plot.

## Listje in cvetje.

### Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

#### Gos.

Tudi gosi včasih na ledu izpodrknje.  
Gorje gosi, ki zaupa lisici.  
Kjer pije ena gos, tam pijo vse druge.  
Treba prej ujeti gos, preden se speče.  
Gos je slednjič gola, če se dolgo skube.  
Če da gos vsakemu eno pero, mora  
zmrzni. — Če goski vsakdo izpuli eno pero,  
bo kmalu gola. (Opomin, da je treba previd-  
nosti pri deljenju dobrot in pri gospodarstvu.)  
Če gosi gagajo, molči slavec.  
Gos se v nobeni šoli ne izuča za orla. —  
Gos ne postane labud, če še tako izteguje  
vrat.

Krotka goska, huda gos.  
Gos ne popusti gaganja in plavanja.  
(Težko je popustiti prirojene lastnosti.)  
Če gosi tudi ne vidiš, pa jo slišiš.  
Kjer so gosi, tam je tudi potok.

**Reki:** To se pravi, gos zagrabi za  
vrat.

Gos še ni pečena. (Reč še ni dogotov-  
ljena.)

Gos podkovati.  
Gos uči labuda peti.  
Gosi krasti, pa čreva darovati ubožcem.  
Gosi se ti na ulici smejejo.  
Pusti, naj gosi gagajo!  
Neumna goska!  
Zakaj gosi boste hodijo? (Šaljiv odgovor  
na vprašanje, zakaj je nekaj tako in tako.)  
V gosjem koraku (drug za drugim).

#### Gosenica.

Iz gosenice nastane metulj.  
Kogar je kača pičila, se boji gosenice.  
Zavoljo gosenic ni treba posekati dre-  
vesa.

Gosenice je treba pokončati v gnezdu.

#### Gospod.

Kakršen gospod, taka čast.  
Kakršen gospod, takov sluga. — Dober  
gospod, dober sluga. — Kdor hoče poznati  
gospoda, naj pogleda hlapca.  
Najboljši gospod bi bil lahko še boljši.  
Tisti ima navadno najslabšega gospoda,  
ki je sam svoj gospod.

Gospod, ki ima veliko služabnikov, ima  
veliko sovražnikov.

Boljša dva prevzetna gospoda kakor dva  
prevzetna hlapca.

Ubog gospod, ki ga sluga vlada. — Slab  
gospod, ki se mora bati svojega služabnika.

Slab gospod, ki ne ve, kako se počuti  
njegov sluga.

Ni hujšega gospoda od onega, ki je bil  
poprej sluga.

Kdor služi dobrega gospoda, dobi dobro  
plačilo.

Kdor hoče dvema gospodoma služiti, ne  
služi nobenemu prav.

Kdor služi dvema gospodoma, ga pri  
enem zebe, pri drugem je lačen.

Če je gospod kratkoviden, je sluga celo  
slep.

Če gospod žaluje, sluga tudi joka. —  
Če ima gospod nahod, družina kiha.

Če gospodje pijo, so tudi sluge žejni.